

עו:

השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(ב) גבר ר"ף ור"ס א"ר
ר"ב ונחמיה קשה, (ג) (ד) (ה)
א"ר ד"ר ש"ר, (ו) (ז) (ח) (ט)
ר"ה הלכתא, (י) (יא) (יב)
דק"ל, (יג) (יד) (טו) (טז)
הולין, (יז) (יח) (יט) (כ)
(כא) (כב) (כג) (כד) (כה)
ד"ה מ"ב ל"ד.

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה א"ר ור"ב
ע"כ ק"ל, ר"ב יע"ב מותר
בעבודת כוכבים מלכתחלה
פ' י"א ד"ק ד"ק כ"ח מ"י:

הגנפא דלישא אפומא ומלויה מיה וארתחה
אמר רבא מאן חכים למעבד כי הא מילתא
אי לאו רב עקיבא דגברא רבא הוא קסבר
כבולעו כך פולטו מה בולעו בנצרות אף
פולטו בנצרות: "הסכין שפה והיא טהורה:
אמר רב עוקבא בר חמא ינועצה עשרה
פעמים בקרקע אמר ר"ב הונא בריה דרב
יהושע יוקרקע שאינה עבודה א"ר כהנא
יובסכין יפה שאין בה גומות תניא נמי הכי
סכין יפה שאין בה גומות ניעצה עשרה
פעמים בקרקע אמר רב הונא בריה דרב
יהושע לאכול בה צונן כי הא דמר יהודה
ובאטי בר טובי הווי יתבי קמיה דשבור מלכא
איתו לקמיהו אתרוגא פסק אכל פסק והב
ליה לבאטי בר טובי הדר רצה עשרה זימני
בארעא פסק לה ליה למר יהודה א"ל באטי
בר טובי וההוא גברא לאו בר ישראל
הוא א"ל מר קים לי בגויה ומר לא קים
לי בגויה איכא דאמרי א"ל אידכר מאי
עברת באורחא:

הגנפא דלישא אפומא ומלויה מיה וארתחה
אמר רבא מאן חכים למעבד כי הא מילתא
אי לאו רב עקיבא דגברא רבא הוא קסבר
כבולעו כך פולטו מה בולעו בנצרות אף
פולטו בנצרות: "הסכין שפה והיא טהורה:
אמר רב עוקבא בר חמא ינועצה עשרה
פעמים בקרקע אמר ר"ב הונא בריה דרב
יהושע יוקרקע שאינה עבודה א"ר כהנא
יובסכין יפה שאין בה גומות תניא נמי הכי
סכין יפה שאין בה גומות ניעצה עשרה
פעמים בקרקע אמר רב הונא בריה דרב
יהושע לאכול בה צונן כי הא דמר יהודה
ובאטי בר טובי הווי יתבי קמיה דשבור מלכא
איתו לקמיהו אתרוגא פסק אכל פסק והב
ליה לבאטי בר טובי הדר רצה עשרה זימני
בארעא פסק לה ליה למר יהודה א"ל באטי
בר טובי וההוא גברא לאו בר ישראל
הוא א"ל מר קים לי בגויה ומר לא קים
לי בגויה איכא דאמרי א"ל אידכר מאי
עברת באורחא:

הדרן עלך השוכר את הפועל
וסליקא לה מסכת עבודה זרה

מיון דאין תשמיש קבוע ע"י האור כגון
התם מיהא דקאמר הסכין שפה והיא טהורה כו'
ומפרש הר"ר אלחנן הירושלמי כן הוא הדא דמימא
בסכין קטן שאין רגילות להיות בה גומות ואין
בלוע צננוט וסגי בעינא קרקע אכל
סכין גדול כגון כריכה ליעון דנועצה בקרקע
איתו מועיל לשפף ולהעביר האיסור הנדבק
בגומות הלכך אפילו לחמור בה זונן כריכה
ליעון ולא סגי בהגעלה אפילו לזונן משום
דלא מהיטא הגעלה אלא להפליט האיסור
הבלוע בחמור הסכין אכל לא מהיטא
הנדבק והשפוף בקרקע מהיטא להעביר
האיסור הנדבק ואין מקנה להעביר האיסור
הנדבק רק ע"י ליבון ומ"מ נדמיה כריכה
דר"מ מן הירושלמי דלא מיירי כלל בתשמיש
על ידי האור וכינוי כרוך מיישב כריכה
הוא ויחייב פירושו הדא דמימא בסכין קטן
שאין רגילות להיות בה גומות ואין בלוע
צננוט ואינו בלוע כלל בחמור רק נדבק בו
מנחתו אכל גדול תשמישו כרוחמין וגם
תשמישו ע"י האור וסגי בעינא קרקע איתו
מועיל לשפף ולהעביר האיסור הנדבק
בגומות הלכך אפילו לחמור בה רוחא כך
נראה למורי לישב פירושו רבינו כרוך ואומר
מורי דהא דקאמר הכא נועצה עשר פעמים
בקרקע היינו דוקא בקרקע קשה שהיא מעברת
השומן ושפה אכל לא רכה שאינה מעברת
השומן וגם לא קרקע קשה יותר מדאי
דוקא נקט קרקע ולא אכל ולא אפר ולא
קרקע רכה: א"ר ר"ב מה דעברת באורחא.
פ"ה ששיגר להם שמי שפחות רב יהודה לא
קבלה ובאטי קבלה דלא מטא בה שעדיין היה
עבד קלמ' (ב) שמעוכב גט שמורו דמאמרין
פרק עשרה יוחסין (קידושין דף ע"ב):

מיון דאין תשמיש קבוע ע"י האור כגון
התם מיהא דקאמר הסכין שפה והיא טהורה כו'
ומפרש הר"ר אלחנן הירושלמי כן הוא הדא דמימא
בסכין קטן שאין רגילות להיות בה גומות ואין
בלוע צננוט וסגי בעינא קרקע אכל
סכין גדול כגון כריכה ליעון דנועצה בקרקע
איתו מועיל לשפף ולהעביר האיסור הנדבק
בגומות הלכך אפילו לחמור בה זונן כריכה
ליעון ולא סגי בהגעלה אפילו לזונן משום
דלא מהיטא הגעלה אלא להפליט האיסור
הבלוע בחמור הסכין אכל לא מהיטא
הנדבק והשפוף בקרקע מהיטא להעביר
האיסור הנדבק ואין מקנה להעביר האיסור
הנדבק רק ע"י ליבון ומ"מ נדמיה כריכה
דר"מ מן הירושלמי דלא מיירי כלל בתשמיש
על ידי האור וכינוי כרוך מיישב כריכה
הוא ויחייב פירושו הדא דמימא בסכין קטן
שאין רגילות להיות בה גומות ואין בלוע
צננוט ואינו בלוע כלל בחמור רק נדבק בו
מנחתו אכל גדול תשמישו כרוחמין וגם
תשמישו ע"י האור וסגי בעינא קרקע איתו
מועיל לשפף ולהעביר האיסור הנדבק
בגומות הלכך אפילו לחמור בה רוחא כך
נראה למורי לישב פירושו רבינו כרוך ואומר
מורי דהא דקאמר הכא נועצה עשר פעמים
בקרקע היינו דוקא בקרקע קשה שהיא מעברת
השומן ושפה אכל לא רכה שאינה מעברת
השומן וגם לא קרקע קשה יותר מדאי
דוקא נקט קרקע ולא אכל ולא אפר ולא
קרקע רכה: א"ר ר"ב מה דעברת באורחא.
פ"ה ששיגר להם שמי שפחות רב יהודה לא
קבלה ובאטי קבלה דלא מטא בה שעדיין היה
עבד קלמ' (ב) שמעוכב גט שמורו דמאמרין
פרק עשרה יוחסין (קידושין דף ע"ב):

באטי בר טובי כריכה רוחיה לא שקיל גיטא דמימא:

הדרן עלך השוכר את הפועל וסליקא לה מסכת עבודה זרה

הדרן עלך מסכת עבודה זרה והדרן עלן. דעתן עלך מסכת עבודה זרה ולא תתנשי מינן לא בעלמא
הדרן ולא בעלמא דאתי:

אמר בן שלשה פעמים ואחר כך אמר:
יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אמתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא. חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי
בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אבא בר פפא אבא בר פפא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל. ונהיה בלנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל בלנו יודעי שמך ולומדי
תורתך: מאויבי תחבמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיקי למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי גם חייתינו: ברוך אתה יי למדני
חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכימים. אנו
משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שָׂכָר והם עמלים ואינן מקבלים שָׂכָר. אנו רצים והם
רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת. שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמיה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת עבודה זרה בן תעורני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסייםם ללמוד וללמד לשמור ולעשות
ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וחבות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי זרעי
עד עולם. ותתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשבבך תשמר עליך והקיצות היא תשחקי. כי בי ירבו ימך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינו
בשמאלה עשר וקבוד: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

יתגדל ויתקדש שמה רבא. בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא. ולאחיא מתיא. ולאסאקא לחיי עלמא. ולמבנא קרתא דירושלם. ולשכלל היכליה בגוה. ולמעק
פולחנא נבכר אה מארעא. ולאבתא פולחנא דשמיא לאתריה. וימליך קדשא בריך הוא במלכותיה ויקריה. ויצימח פרקיה ויקרב משיחיה. בחייכון וביומיכון
ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב, ואמרו אמן. יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי. יתברך וישתבח ויתפאר ויתרום ויתנשא ויתהדר
ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא. לעלא מן כל ברכתא וישירתא תשבחתא ונחמתא דאמירין בעלמא. ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן, ועל
תלמידיהו ועל כל תלמידי תלמידיהו, ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די בארתא (קדישא) הדין ודי בכל ארת ואתר. יהא להון ולבון שלמא רבא חנא
וחסדא ורחמי וחי אריכי ומוזני ריחי ופרקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל
ישראל, ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא ברחמינו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

(* פי' הגון על זה המצא בספר החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפראג בספר זכיות ח"א פ"ג, ** כביטוי וסוף תשובת הרמ"א ז"ל וכן בסוף ישי"ש בב"ב כתוב רמזים על הזכרת שמות הללה.